

Pestprotocol

Inhoud

Waarom een pestprotocol?.....	2
Begripsomschrijvingen	2
Voorbeelden van specifiek pestgedrag:	3
De betrokkenen:.....	5
Het gepeste kind:.....	5
De pesters.....	5
De meelopers en de andere kinderen	6
Te verwachten problemen bij de aanpak van pesten.....	8
Bij het gepeste kind:	8
Bij de pester:.....	8
Bij de ouders:.....	8
Uitgangspunten bij ons pestprotocol	10
Pestprotocol van basisschool De Mheyster.....	11
Om welke protocollaire maatregelen gaat het?.....	12
Pestprotocol	12
Gebruik methodes	13
Signaleren in de groep.....	13
Communicatie met ouders.....	14
Klachtenprocedure.....	14
Samengevat:.....	14

Waarom een pestprotocol?

Basisschool De Mheyster wil haar kinderen een veilig pedagogisch klimaat bieden, waarin zij zich harmonieus en op een prettige en positieve wijze kunnen ontwikkelen. Wij schreven het pestprotocol omdat pesten helaas overal gebeurt. Scholen die ontkennen dat pesten op hun school plaatsvindt zijn ongeloofwaardig en nemen het pestgedrag niet serieus. Het is belangrijk om een duidelijk en helder beleid te hebben waar alle betrokkenen op kunnen terugvallen in voorkomende gevallen.

Natuurlijk is het beter om het pesten te voorkomen door het scheppen van een goed pedagogisch klimaat en daar gaat dan ook in eerste instantie de aandacht naar uit. De leerkrachten bevorderen deze ontwikkeling door het scheppen van een veilig klimaat in een prettige werksfeer in de klas en op het schoolplein. In veruit de meeste gevallen lukt dit door de ongeschreven regels aan te bieden, deze te onderhouden, maar soms is het gewenst om duidelijke afspraken met de kinderen te maken. Een van die duidelijke regels is dat kinderen met respect met elkaar dienen om te gaan. Dat het niet altijd als vanzelfsprekend wordt ervaren, geeft aan dat we het kinderen moeten leren en daar dus energie in moeten steken. Ons pedagogisch uitgangspunt is dat alle kinderen met elkaar moeten *leren* omgaan.

Dat leerproces verloopt meestal vanzelf goed, maar het kan ook voorkomen dat een kind in een enkel geval systematisch door andere kinderen wordt gepest. Dan kan een kind zodanig in de knoop komen met zijn schoolomgeving, dat de ongeschreven regels van de leerkracht niet meer voldoende de veiligheid bieden en daarmee de gewenste ontwikkeling onderbreken. In een dergelijk geval is het van groot belang dat de leerkracht onder ogen ziet, dat er een ernstig probleem in zijn of haar groep is. Dit protocol is een vastgelegde wijze waarop we het pestgedrag van kinderen in voorkomende gevallen benaderen. Het biedt alle betrokkenen duidelijkheid over de impact, ernst en ook specifieke aanpak van dit ongewenste gedrag.

Begripsomschrijvingen

Plagen en pesten, wat is daar het verschil tussen?

Iemand op het schoolplein een stevige duw geven kan plagen zijn, maar het kan net zo goed gaan om echt pestgedrag. We spreken over plagen wanneer kinderen min of meer aan elkaar gewaagd zijn en het vertoonde gedrag een uitnodigend karakter heeft om iets terug te geven vanuit een onschuldige sfeer. Het gaat dan om een prikkelend spelletje, dat door geen van de betrokkenen als bedreigend of echt vervelend wordt ervaren. Er is sprake van een pedagogische waarde: door elkaar eens uit te dagen leren kinderen heel goed om met allerlei conflicten om te gaan. Dat is een vaardigheid die ze later in hun leven van pas komt bij conflicthantering, waar iedereen in zijn leven mee te maken krijgt.

Voorbeelden van specifiek pestgedrag:

Verbaal:

Vernederen: "Haal jij alleen de ballen maar uit de bosjes, je kunt niet goed genoeg voetballen om echt mee te doen".

Schelden: "Viespeuk, etterbak, mietje" enz.

Dreigen: "Als je dat doorvertelt, dan grijpen we je."

Belachelijk maken, **uitlachen bij lichaamskenmerken** of bij een verkeerd antwoord in de klas.

Kinderen een bijnaam geven op grond van door de kinderen als negatief ervaren kenmerken. (rooie, dikke, dunne, flapoor, centenbak enz)

Gemene briefjes schrijven om een kind uit een groepje te isoleren of echt steun te zoeken om samen te kunnen spannen tegen een ander kind.

Fysiek:

Trekken en duwen of zelfs spugen.

Schoppen en laten struikelen.

Krabben, bijten en haren trekken.

Intimidatie:

- Een kind achterna blijven lopen of een kind ergens opwachten.
- Iemand in de val laten lopen, de doorgang versperren of klem zetten tussen de fietsen.
- Dwingen om bezit dat niet van jou is af te geven.
- Een kind dwingen bepaalde handelingen te verrichten, bijvoorbeeld geld of snoep meenemen.

Isolatie:

Steun zoeken bij andere kinderen dat het kind niet wordt uitgenodigd voor partijtjes en leuke dingetjes.

Uitsluiten:

Het kind mag niet meedoen met spelletjes, niet meelopen naar huis, niet komen op een verjaardag.

Stelen of vernielen van bezittingen:

Afpakken van schoolspullen, kleding of speelgoed.

Beschadigen en kapotmaken van spullen: boeken bekladden, schoppen tegen en gooien met een schooltas, banden van de fiets lek steken.

Sociale Media;

De nieuwe sociale Media wordt door velen gebruikt om vaak elkaar anoniem te kleineren. Deze manier van pesten is vaak niet zichtbaar”en zeer kwetsend.

Het specifieke van pesten is dus gelegen in het bedreigende en vooral aanhoudend karakter. We spreken van pestgedrag als het daarnaast ook nog regelmatig gebeurt, waardoor de veiligheid van de omgeving van een kind wordt aangetast. De inzet van het pestgedrag is altijd macht door intimidatie. Bij dit echte pestgedrag zien we ook altijd de onderstaande rolverdeling terug bij een aantal betrokkenen.

De betrokkenen

Het gepeste kind

Sommige kinderen hebben een grotere kans om gepest te worden dan anderen. Dat kan komen door uiterlijke kenmerken maar het heeft vaker te maken met vertoond gedrag, wijze waarop gevoelens worden beleefd en de manier waarop dat geuit wordt. Uit onderzoek blijkt dat kinderen gepest worden in situaties waarin pesters al de kans krijgen om een slachtoffer te pakken te nemen. Er is dan al sprake van een onveilige situatie, waarbinnen een pester zich kan manifesteren en zich daarin ook nog verder kan ontwikkelen.

Kinderen die gepest worden doen vaak andere dingen dan de meeste leeftijdgenoten in hun omgeving. Ze spelen een ander instrument, doen aan een andere sport of zitten op een andere clubje. Ze zijn goed in vakgebieden of juist niet goed. Er zijn helaas aanleidingen genoeg om door anderen gepest te worden, mits de pesters daar de kans voor krijgen vanuit de situatie.

Veel kinderen die worden gepest hebben een beperkte weerbaarheid. Ze zijn niet in staat daadwerkelijk actie te ondernemen tegen de pestkoppen en stralen dat dan ook uit naar hun kwelgeesten. Vaak zijn ze angstig en onzeker in een groep, ze durven weinig of niets te zeggen, omdat ze bang zijn om uitgelachen te worden. Deze angst en onzekerheid worden verder versterkt door het ondervonden pestgedrag, waardoor het gepeste kind in een vicieuze cirkel komt waar het zonder hulp zeker niet uitkomt.

Gepeste kinderen voelen zich vaak eenzaam, hebben in hun gepeste omgeving geen vrienden om op terug te vallen en kunnen soms beter met volwassenen opschieten dan met hun leeftijdgenoten. Jongens die worden gepest horen bijna nooit tot de motorisch beter ontwikkelde kinderen.

De pesters

Kinderen die pesten zijn vaak juist fysiek wel de sterksten uit de groep. Ze kunnen zich permitteren zich agressiever op te stellen en ze reageren dan ook met dreiging van geweld of de indirecte inzet van geweld. Pesters lijken vaak populair te zijn in een klas, maar ze dwingen hun populariteit in de groep af door te laten zien hoe sterk ze zijn en wat ze allemaal durven.

Met het vertoonde pestgedrag gaat ze dat gemakkelijk af en ze krijgen andere kinderen mee bij het gedrag naar een slachtoffer. Pesters hebben ook feilloos in de gaten welke kinderen gemakkelijk aan te pakken zijn en als ze zich al vergissen, gaan ze direct op zoek naar een volgend slachtoffer. De zwijgende meerderheid en potentiële meelopers krijgen een keuze die onuitgesproken wordt opgelegd en die aan duidelijkheid niet te wensen overlaat: Je bent voor of je bent tegen me. Hier gaat een grote dreiging uit naar de gezamenlijke omgeving van pester en slachtoffer.

Alles is immers beter dan door de “machtige pester” zelf gepest te worden. De pesters stralen juist deze dreigende zekerheid met verve uit. Ze overtreden bewust regels en storen zich aan god noch gebod en hebben vaak de vaardigheden ontwikkeld met hun daden weg te komen. Het profiel van de pester is sterk zelf bevestigend, hij ziet zichzelf als een slimme durfal die de dommerds de loef afsteekt en ze dat ook bij herhaling laat merken. “Wie maakt mij wat?” staat met grote letters op het voorhoofd geschreven.

Het komt ook regelmatig voor dat een pestkop een kind is dat in een andere situatie zelf slachtoffer is of was. Om te voorkomen weer het mikpunt van pesten te worden, kan een kind zich bijvoorbeeld in een andere omgeving dan die van zijn slachtofferrol, vervolgens als pester gaan opstellen en manifesteren. “Laten pesten doet pesten”.

Meisjes pesten minder openlijk dan jongens en vaak op een subtiele manier waarbij de uitdaging naar het gezag ter plekke niet echt aan de orde is. Ze pesten meer met woorden, maken geniepige opmerkingen of sluiten andere kinderen buiten. Meisjes opereren minder individueel en meer met groepsvorming in de zin van er al dan niet bij te horen. Fysiek geweld komt bij deze groep pesters veel minder voor.

Een succesvolle pester leert niet om zijn agressie op een andere manier te uiten dan door het ongewenste pestgedrag te vertonen. Ook pesters hebben last op termijn van hun pestgedrag. Door hun verkeerde en vooral beperkte sociale vaardigheden hebben ze vaak moeite om vriendjes op lange termijn te maken en een vriendschap op te bouwen en te onderhouden op andere gronden dan die van macht en het delen in die macht. Pesters maken een abnormale sociale ontwikkeling door met alle gevolgen van dien voor de pester zelf.

De meelopers en de andere kinderen

De meeste kinderen zijn niet direct betrokken bij pesten in de direct actieve rol van pester. Sommige kinderen behouden enige afstand en andere kinderen doen incidenteel mee. Dit zijn de zogenaamde “meelopers”. Er zijn ook kinderen die niet merken dat er gepest wordt, of er zijn kinderen die het niet willen weten dat er gepest wordt in hun directe (school) omgeving.

Het specifieke kenmerk van een meeloper is de grote angst om zelf in de slachtofferrol te geraken. Maar het kan ook zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en denken daardoor in populariteit mee te liften met de pester in kwestie.

Voorals meisjes doen nogal eens mee met pesten om een vriendin te kunnen behouden. Als kinderen actiever gaan meepesten in een grotere groep, voelen ze zich minder betrokken en verantwoordelijk voor wat er met pesten wordt aangericht. Alles wat in een groep gebeurt laat het individueel denken meer en meer achter zich en zo kan met name groepsgedrag leiden tot excessen die achteraf voor iedereen inclusief de pesters onacceptabel zijn.

Het heeft absoluut zin om daadwerkelijk op te staan tegen het pesten. Zodra andere kinderen het gepeste kind te hulp komen of tegen de pesters zeggen dat ze moeten ophouden, kan de situatie aanzienlijk veranderen. Het pesten wordt dan al direct minder vanzelfsprekend en draagt bovendien grotere risico's met zich mee. De situatie voor met name meelopers verandert door het ongewenste karakter van het vertoonde pestgedrag. Het wordt duidelijk dat het geen groepsnorm is om mee te gaan in het pestgedrag. Meelopers horen graag bij de norm en de grote groep en zijn niet bereid en ook niet in staat om grote risico's te lopen waarvan ze de gevolgen niet kunnen overzien, dit in tegenstelling tot de ervaren pester.

Kinderen die pestgedrag signaleren en dit bij de leerkracht aangeven vervullen dus een belangrijke rol. Ook de ouders kunnen een belangrijke rol spelen. Ouders van kinderen die gepest worden en die dit probleem met de school willen bespreken, zijn natuurlijk altijd emotioneel bij het onderwerp betrokken. De gevoelde onmacht bij deze ouders wordt door hen sterk ervaren en is niet altijd een goede leidraad tot een rationeel handelen. De ouder wil maar een ding en dat is dat het pestgedrag ogenblikkelijk stopt. Ouders van kinderen die niet direct bij het pesten zijn betrokken, kunnen meer afstand nemen. Daardoor zijn ze beter in staat om duidelijk te maken aan hun kind dat er iets aan het pesten gedaan moet worden. Dit is ook in het belang van de opvoeding en ontwikkeling hun eigen kind. Als er in de omgeving van een kind gepest wordt, heeft het kind zelf ook last van een onveilige, onprettige sfeer in de groep of de klas.

Te verwachten problemen bij de aanpak van pesten

Bij het gepeste kind:

Een gepest kind schaamt zich vaak voor zijn gedrag, het voldoet niet aan normen die de ouders graag in hun kinderen terugzien: een vrolijk en vooral onbezorgd kind dat zelfstandig in staat is zijn boontjes te doppen. Pesten is een groot probleem voor kinderen en zorgt ook voor een evenredig groot probleem bij de erkenning en de aanpak ervan. Veel gepeste kinderen doen er dan uiteindelijk ook maar het zwijgen toe en vereenzamen. De angst wordt aanvankelijk nog groter als het pesten bespreekbaar gemaakt wordt door de ouders, waardoor het gepeste kind eens te meer met de gevolgen van het pesten kan worden geconfronteerd. Als represaille kan er in nog heviger mate gepest worden dan daarvoor al het geval was.

Bij de pester:

De pester zelf ziet zich in zijn machtsspel bedreigd, en dat moet ten koste van alles voorkomen worden. Soms blijken de pesters echter net zo opgelucht als de slachtoffers bij een duidelijke aanpak. Er wordt immers ook aandacht besteed aan hun onmacht om normaal met andere kinderen een relatie op te bouwen. Bij een aantal pesters is dat hun liefste wens waardoor ze echter helaas onmachtig zijn door het ontbreken van het hanteren van de juiste vaardigheden. In de directe kind-omgeving. Daarnaast is het goed te weten dat er altijd kinderen zijn die zich schuldig voelen omdat ze niet op kunnen komen voor het slachtoffer door actief te helpen of een volwassene te hulp roepen. Dit is vergelijkbaar met het niet te hulp schieten bij het verdrinken van mensen, waar een menigte bij aanwezig is.

Ook zijn er altijd kinderen die helemaal niet in de gaten hebben dat er in hun omgeving gepest wordt. Ze zien wel het een en ander gebeuren, maar kunnen de gebeurtenissen niet duiden als pestgedrag, waar gepeste kinderen erg veel last van ondervinden.

Bij de ouders:

Ouders hebben vaak moeite om hun kind terug te zien in de rol van meeloper of pester. Ouders beschikken niet altijd over de juiste informatie en ook het zich op beperkte schaal voordoen van conflictsituaties tussen groepen kinderen, zorgt ervoor dat er nauwelijks vergelijkingsmateriaal voorhanden is. Een pester op school hoeft zich in de thuissituatie niet als pester te manifesteren.

Sommige ouders zien ook de ernst van de situatie onvoldoende in. Zij vertalen het pestgedrag van hun kind in weerbaar gedrag.

Hun kind maakt echter een abnormale ontwikkeling door met grote risico's op normatief afwijkend gedrag op latere leeftijd met grote gevolgen. Andere ouders zien er niets meer in dan wat onschuldige kwajongensstreken. De slogan: "Ach iedereen is wel eens gepest, u toch ook?" , "geeft de visie van de ouders op dit gedrag aardig weer. Behalve de pester moeten dus ook vaak de ouders doordrongen worden van het ongewenste karakter voor alle betrokkenen van het vertoonde pestgedrag.

Uitgangspunten bij ons pestprotocol

1. Als pesten en pestgedrag plaatsvindt, ervaren we dat als een probleem op onze school zowel voor de leerkrachten als de ouders, de kinderen, de gepeste kinderen, de pesters en de 'zwijgende' groep kinderen.
2. Zowel school, ouders en omgeving hebben een inspanningsverplichting om pestgedrag te voorkomen en aan te pakken door het scheppen van een veilig pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als ongewenst gedrag wordt ervaren en in het geheel niet wordt geaccepteerd.
3. Leerkrachten en ouders moeten tijdig inzien en alert zijn op pestgedrag in algemene zin. Indien pestgedrag optreedt, moeten leerkrachten en ouders duidelijk stelling en actie ondernemen tegen dit gedrag.
4. Wanneer pesten, ondanks alle inspanningen weer optreedt, voert de school de vooraf opgestelde maatregelen uit.
5. Dit pestprotocol wordt door het hele team en de oudervertegenwoordiging van de MR onderschreven en ook alle ouders ter inzage aangeboden.

Pestprotocol van basisschool De Mheyster

Wat is de inhoud van het pestprotocol?

Het pestprotocol vormt de verklaring van de vertegenwoordigers van de school en de ouders waarin is vastgelegd dat men pestgedrag op school niet accepteert en volgens een vooraf bepaalde handelwijze gaat aanpakken.

Bs De Mheyster wil voor alle kinderen die de school bezoeken een veilige school zijn. Dit betekent dat de school expliciet stelling neemt tegen pestgedrag en concrete maatregelen voorstelt bij voorkomend pestgedrag.

Om welke protocollaire maatregelen gaat het?

Pestprotocol

Bij pesten is er een duidelijke slachtofferrol en een daderrol. Pesten is zeer slecht voor de emotionele ontwikkeling van het slachtoffer en is ook slecht voor de pester, want deze ontwikkelt een manier van omgaan met mensen die er voor zorgt, dat hij/zij veel meer kans heeft om in de criminaliteit terecht te komen.

Pesten is koud, de pester voelt geen warmte voor zijn slachtoffer en heeft geen respect voor hem of haar.

(Bij plagen is er geen slachtofferrol en beide partijen zijn even "sterk". De plager heeft niet de bedoeling de ander te beschadigen).

Op basisschool De Mheyster accepteren we niet, dat er wordt gepest en nemen we stelling tegen vooroordelen. Er mogen geen bijnamen worden gegeven, iedereen wordt met zijn eigen naam aangesproken. Er mag niet worden gescholden en geen onbehoorlijke taal worden gebruikt, niet tegen volwassenen maar ook niet tussen kinderen onderling. Er mogen geen gewelddadige en/of dreigende gebaren worden gemaakt, dreigbrieven en afpersing zijn niet toegestaan. Ook gaat iedereen zorgvuldig om met eigendommen van een ander. Er mogen geen spullen worden afgepakt en vernield.

Rol van de leerkrachten

De aanpak is preventief bedoeld, dus gericht op het voorkomen van pesten. De leerkrachten besteden, als de situatie erom vraagt, onmiddellijk aandacht aan de pestproblematiek, ze zijn zich bewust van de (mogelijke) omvang van het pesten en de impact op slachtoffer en groep.

- De leerkrachten bespreken in de eerste week, "gouden weken", na de vakantie de unit-regels, die voor iedereen zichtbaar in het klaslokaal zijn opgehangen en laten deze door de kinderen bekrachtigen met een handtekening, met het opschrijven van de naam of met een vingerafdruk. De vragenlijst van Viseon wordt twee keer per jaar ingevuld door de leerkrachten en vanaf groep 5 ook door de leerlingen.
- Sociaal-emotionele problemen worden zo spoedig mogelijk met de Interne Begeleiders besproken.
- Leerkrachten zorgen ervoor dat het surveilleren goed verloopt, ze zijn op tijd aanwezig, grijpen consequent in en rapporteren rechtstreeks aan de klassenleerkracht als iemand opvallend "vervelend" gedrag vertoont. De leerkrachten letten goed op bij gymlessen, vooral bij het lopen naar de gymzaal en bij het omkleden in de kleedlokalen.
- Ze houden met e.e.a. rekening bij het samenstellen van de groepjes.
- Bij het aanspreken van de leerlingen wordt steeds de roepnaam gebruikt (zeker geen bijnamen).

- Leerkrachten zijn altijd alert op vooroordelen.
- Ze betrekken de hele groep erbij als een pestprobleem moet worden opgelost.
- Ouders worden tijdig op de hoogte gesteld en betrokken bij het zoeken naar een oplossing.
- Afgesproken strafmaatregelen worden consequent uitgevoerd.
- Als leerkrachten er niet meer uitkomen wordt contact opgenomen met de IB-er of de directie.

De 4 schoolregels

Er worden bij aanvang van het schooljaar regels opgesteld door de leerkrachten in samenspraak met de leerlingen. Dit gebeurt in de “gouden weken”. Aan de hand hiervan wordt elk trimester een regel centraal gesteld en in een picto door de gehele school verspreid. De regels hangen duidelijk zichtbaar op in de gangen en in de aula.

De 4 schoolregels zijn:

- 1) Wie rent hier binnen, moet opnieuw beginnen.
- 2) .....
- 3) .....
- 4) .....

Sancties

Er zijn sancties afgesproken voor leerlingen die zich niet aan de bovengestelde regels houden. Leerkrachten zijn er zich van bewust dat alleen straffen negatief werkt en slechts een kortdurend effect heeft. Ze moeten dus op zoek naar momenten waarop positieve feedback (belonen) mogelijk is. Het moet voor iedereen duidelijk zijn welke maatregel bij welk gedrag genomen moet worden en wie wat doet in welke situatie.

Gebruik methodes

Momenteel is er nog geen methode op school aanwezig. Er wordt wel gebruik gemaakt van de “soemo – kaarten”. Onze gedragspecialisten zullen in het schooljaar 16-17 een definitief plan voor onze school gaan schrijven.

Signaleren in de groep.

De sociaal-emotionele vragenlijst Viseon is opgenomen in ons LVS.

Deze lijst wordt twee keer per jaar ingevuld door de leerkrachten van de groepen 1 t/m 8 en vanaf groep 5 ook door de leerlingen.

In de groepen 1 en 2 wordt ook nog een signaleringslijst ingevuld door de leerkrachten.

Surveilleren

Tijdens het surveilleren wordt door de leerkrachten consequent opgetreden. De afgesproken schoolregels worden door iedereen op dezelfde manier geïnterpreteerd.

Opvallend vervelend gedrag wordt verteld aan de groepsleerkrachten.

Als een leerkracht door omstandigheden niet kan surveilleren regelt hij/zij zelf vervanging.

Communicatie met ouders

Tijdens ouderavonden, via de website en ISY worden ouders op de hoogte gesteld van het Pestprotocol.

Klachtenprocedure

Deze is opgenomen in de schoolgids en staat vermeld op de website. Apart vermeld is nog de gedragscode.

Samengevat:

Gedrag	Sanctie	Door wie
Geconstateerd pestgedrag	<ul style="list-style-type: none"> * Gesprek over omgangsregels waarbij wordt ingegaan op eventuele verdere sancties * Pester blijft tijdens de pauze in de buurt van de surveillerende leerkracht of binnen.	Leerkracht
Pesten blijft doorgaan	<ul style="list-style-type: none"> * Pester blijft gedurende enkele pauzes binnen. * Straffend gesprek. * Ouders worden ingelicht.	Leerkracht.
Pesten blijft toch doorgaan.	<ul style="list-style-type: none"> * Gesprek met ouders. * Pester gaat naar directie voor een ernstig gesprek. * Pester worden privileges onthouden.	Leerkracht (in overleg met directie).
Negatief gedrag blijft gehandhaafd, er is geen verbetering merkbaar.	<ul style="list-style-type: none"> * Schorsing, verwijdering.	* Directie in overleg met de Leerplichtambtenaar.